

Inger Oterholm, Elisabeth Brodtkorb, Tone Merethe
Haugstad Borgen, Linn Iversen, Vilma Vebraite Lara,
Mats Rønningen, Lisbeth Senumstad, Uno Svarem
og Bjørn Arne Winsnes

**Oppfølging av unge i overgangen til
voksenlivet - boligsosialt arbeid og
ettervern**

Rapport fra en forskningssirkel

Oppfølging av unge i overgangen til voksenlivet - boligsosialt arbeid og ettervern

Rapport fra en forsknings sirkel

**Inger Oterholm, Elisabeth Brodtkorb, Tone Merethe Haugstad Borgen, Linn Iversen, Vilma
Vebrate Lara, Mats Rønningen, Lisbeth Senumstad, Uno Svarem og Bjørn Arne Winsnes**

VID rapport 2017/4

Denne rapporten er utgitt av

VID vitenskapelige høgskole
Postboks 184, Vinderen
N-0319 Oslo
<http://www.vid.no/>

Rapport: 2017/4

ISBN: 978-82-93490-13-5 elektronisk

ISSN: 2464-3777

Elektronisk distribusjon:

VID vitenskapelige høgskole
www.vid.no

Omslag

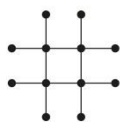
Dinamo

Opphavsrettigheter

Forfatteren har opphavsrettighetene til rapporten.

Nedlasting for privat bruk er tillatt.

Mangfoldiggjøring, videresalg av deler eller hele rapporten er ikke tillatt uten avtale med forfatterne eller Kopinor.

VID

Forord

Denne rapporten handler om erfaringer med arbeidet i en forskningssirkel om offentlige tjenesters arbeid med unge med barnevernsbakgrunn i overgangen til voksenlivet med fokus på boligsosiale spørsmål. En forskningssirkel kan beskrives som en studiesirkel med prosjektarbeid som gjennomføres i samarbeid mellom ulike tjenestesteder og høgskolen.

Rapporten er en oppsummering av dette arbeidet og redigert av forskerne Elisabeth Brodtkorb og Inger Oterholm ansatte ved VID vitenskapelige høgskole. Deltakerne i prosjektet har oppsummert sine prosjekter og produktene som er utviklet i prosjektet ligger som vedlegg til prosjektbeskrivelsene. Det er vårt ønske at dette arbeidet på den måten skal kunne komme andre bydeler/kommuner til nytte i deres arbeid med oppfølging av unge med barnevernsbakgrunn og boligutfordringer i overgangen til voksenlivet.

De som har deltatt i forskningssirkelen er følgende: Karina Bjørnbakk, Tone Merethe Haugstad Borgen, Bente Breivik, Marius Brustad, Vilma Vebratte Lara, Linn Iversen, Mats Rønningen, Lisbeth Senumstad, Siri Rygh, Uno Svarem, Tine E. Sveen, Bjørn Arne Winsnes.

Forskningssirkelen har hatt en referansegruppe som har bidratt med viktige innspill i arbeidet. Ved utvalget av personer til referansegruppen var vi opptatt av at de representerte ulike nivåer og instanser med interesse for forskningssirkelens tema. Følgende har vært med i referansegruppen: Guro Sandnes Rudlende, Landsforeningen for barnevernsbarn, en representant fra barnevernsproffene i Forandringsfabrikken, Katrine Mauseth Woll og Maja Flåto, Husbanken, Torill Gundersen, Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Ingebjørg Mjåland, Stovner bydel, Mette Barth Andersen, Asker kommune, Anna Sabina Soggiu, Grünerløkka bydel, Tove Kristin Dalheim/Stefan Popovici, Bufdir og Ingrid Kristin Raab, Arbeids- og velferdsdirektoratet. Vi er takknemlige for at deltakerne i referansegruppen har brukt tid på dette arbeidet.

Vi vil også takke Husbanken for kompetansetilskudd til arbeidet i forskningssirkelen.

Oslo, februar 2017

Elisabeth Brodtkorb og Inger Oterholm

Innhold

1. Innledning om forskningssirkelen, bakgrunn, hensikt osv.	5
Bakgrunn	5
2. Arbeidet i forskningssirkelen	6
Struktur.....	6
Økonomi	7
Innledningsfasen	7
Prosjektfasen	9
Referansegruppen	10
3. Erfaringer og evaluering	10
4. Presentasjon av delprosjektene	12
4.1 Bydel Stovner - Overgang fra barneverntjeneste til økonomisk selvstendighet.....	13
4.2 Bydel Grünerløkka: Jeg klarer meg fint!	22
4.3 Bydel Bjerke - Samarbeidsprosedyre mellom barneverntjenesten og NAV-kontoret for ungdom i ettervern.....	25
4.4 Asker kommune – enslige mindreårige flyktninger	30
5. Forskningssirkel som fagutvikling.....	32
6. Avslutning	33
Referanser	34

1. Innledning om forskningssirkelen, bakgrunn, hensikt osv.

Ansatte i flere bydeler i Oslo, knyttet til Husbankens boligsosiale utviklingsprogram, barneverntjenesten og NAV-kontor, tok initiativ til å starte en forskningssirkel sammen med Diakonhjemmet høgskole (nå VID). De ønsket at forskningssirkelen skulle handle om boligsosialt arbeid og ettervern rettet mot unge med barnevernsbakgrunn. Diakonhjemmet høgskole hadde erfaring med forskningssirkler (Slettebø, 2013) og kompetanse på skjæringsfeltet mellom barneverntjenesten og NAV-kontoret knyttet til oppfølging av unge med barnevernsbakgrunn (Oterholm, 2015) og bolig (Brodtkorb & Wahlstrøm, 1999; Brodtkorb & Rugkåsa, 2007).

En forskningssirkel kan beskrives som en studiesirkel hvor praktikere og forskere deltar med mål om å utvikle gjensidig innsikt og kunnskap og gjennom det bidra til utvikling av praksis (Slettebø, 2013). Det skal være en arena for samtaler og refleksjon og kobling mellom teori og praksis. Arbeidsformen har sin opprinnelse fra den svenske fagbevegelsen og er en form for aksjonsforskning.

Arbeidet i forskningssirkelen dreier seg om å reflektere over egen praksis, sette seg inn i ny kunnskap, samt gjennomføring av mindre delprosjekter som utvikler ny kunnskap. Arbeidet foregår i to faser. I den første fasen gjennomføres det en kartlegging av det området som er tema i forskningssirkelen. Dette foregår gjennom presentasjon av forskning på området, deltakernes utveksling av erfaringer og gjensidig drøfting. I den andre fasen gjennomføres lokale prosjekter definert av deltakerne. En forskningssirkel varer i ca. halvannet år, og består av regelmessige møter med deltakerne og lokalt arbeid mellom møtene. Forskningssirkelen ledes av ansatte ved høgskolen.

Hensikten med prosjektet var både å utvikle og å bedre tjenestetilbudet for ungdom i overgangen til voksenlivet og samtidig bidra til gjensidig kunnskapsutveksling mellom yrkesfelt og utdanning. Høgskolene som utdanner sosialarbeidere trenger oppdaterte kunnskaper om utfordringer som tjenestene står overfor, både for å kunne utvikle innholdet i undervisningen og for å gjennomføre relevante forskningsprosjekter og føre kunnskap tilbake til praksisfeltet (Meld. St. 13 (2011-2012), 2012).

I samarbeid med Husbankens boligsosiale utviklingsprogram ble det holdt to informasjonsmøter for ledere i bydeler som hadde uttrykt interesse for å delta. Bydelene Bjerke, Grünerløkka og Stovner i Oslo og Asker kommune meldte seg til forskningssirkelen. I hovedsak har de vært representert ved ansatte ved barneverntjenesten eller NAV-kontoret. I tillegg deltok også en ansatt fra en barnevernsinstitusjon, og en ansatt med en mer overordnet koordinerende rolle, og i en kort periode i starten en representant fra psykisk helse. To forskere fra VID ledet forskningssirkelen.

I denne rapporten presenterer vi først tematisk bakgrunn, arbeidet med forskningssirkelen og evaluering. Videre beskrives de konkrete utviklingsprosjektene som er gjennomført. Avslutningsvis drøftes kort hvordan forskningssirkler kan bidra til fagutvikling.

Bakgrunn

Målgruppen for prosjektet er unge med barnevernsbakgrunn og deres overgang til en voksen tilværelse og boligsosiale utfordringer. Denne overgangen dreier seg særlig om å flytte fra en omsorgssituasjon i egen familie, fosterhjem eller barnevernsinstitusjon til egen bolig. Ofte er flere tjenester i kontakt med ungdommene; barneverntjenesten, NAV-kontoret, boligkontoret osv. Overgangen handler da også om overganger mellom tjenester.

Ungdommene med barnevernsbakgrunn har ofte opplevd større belastninger enn andre ungdommer på grunn av mangler i omsorgen de har fått, og de utgjør således en utsatt ungdomsgruppe. De strever på flere områder som unge voksne enn ungdom som ikke har en slik bakgrunn. Ungdom med

barnevernsbakgrunn har gjennomgående en høyere risiko for blant annet ikke å fullføre utdanning, utvikle dårlig fysisk og mental helse, arbeidsledighet og rusmisbruk (Backe-Hansen, Madsen, Kristofersen & Hvinden, 2014c; Clausen & Kristofersen, 2008). Av bostedsløse under 20 år har 13 prosent gått ut av barnevernets omsorg (Dyb & Johannessen, 2013). To tredeler av ungdom som har hatt tiltak i barnevernet mottok, sosialhjelp en eller flere ganger i perioden 1997-2005 (Clausen & Kristofersen, 2008:46). Tilsvarende andel i et tilfeldig trukket sammenligningsutvalg, som var så likt som mulig med barnevernutvalget med hensyn til kjønn og alder, var 15 prosent.

Ungdom flest får ofte støtte hjemmefra i overgangen til en voksentilværelse (Hellevik, 2005). Unge med barnevernsbakgrunn opplever i mindre grad denne støtten hjemmefra i overgangen til voksenlivet. De har heller ikke samme mulighet til å flytte tilbake til foreldre, fosterforeldre eller ungdomshjem som mange andre benytter seg av.

Det er betydelig variasjon i om ungdommene får oppfølging fra barnevernet og eventuelt i hvilke tiltak de får etter at de har fylt 18 år (Bakketeig & Backe-Hansen, 2008; Fylkesmannen i Oslo og Akershus, 2009). Gjennom Statens Helsetilsyn sin landsomfattende gjennomgang i 2008 ble det avdekket flere mangler ved kommunens oppfølging av ungdom med barnevernsbakgrunn i alderen 18 til 23 år (Statens Helsetilsyn, 2009). Det var mangler tilsynsmyndighetene vurderte til å være en svært alvorlig svikt i kommunenes tilrettelegging, samordning og oppfølging av unge som vil trenge barnevernets eller sosialtjenestens hjelp og støtte etter fylte 18 år. I tillegg til at oppfølging har betydning for den enkelte, kan også oppfølging gi samfunnsøkonomiske gevinst. En undersøkelse som tar for seg samfunnsøkonomiske konsekvenser av marginalisering av ungdom viser at ved å redusere antallet ungdommer som ender utenfor arbeidslivet med 100 personer sparer samfunnet 1,1 milliarder kroner (Rasmussen, Dyb, Heldal & Strøm, 2010).

2. Arbeidet i forskningssirkelen

Struktur

Forskningssirkelen startet opp i mai 2015 og ble avsluttet i november 2016. Det ble avholdt 12 møter i denne perioden. De første og siste møtene ble avholdt i høgskolens lokaler på Diakonhjemmet. I prosjektperioden var det et møte hos hver av de deltagende kommuner/bydeler. Avslutningsvis ble det avholdt et overnattingsseminar med evaluering og arbeid med sluttrapportering. Dato for møtene ble satt opp for hvert semester. Før hvert møte ble det sendt ut møteinnkalling med dagsorden.

Møtene har fulgt en relativt fast dagsorden med refleksjon over tema/arbeid siden sist, forankring av prosjektet lokalt, erfaringsdeling, drøfting av behov for ytterligere kunnskap, fagpresentasjon ut i fra ønsker på forrige møte, planlegging av tema for neste møte og praktiske avklaringer.

Det har vært skrevet referat fra alle møtene. Referatene har vært sendt ut for godkjenning. Godkjente referater har vært sendt til orientering til ledere i enhetene som har vært representert i forskningssirkelen og til deltakere i referansegruppen til orientering.

Liste over deltakerne med kontaktopplysninger ble sendt ut slik at det var enkelt å ta kontakt mellom samlere. Det viste seg å være nyttig, flere av deltakerne kontaktet hverandre på tvers av kommune/bydel og tjenestested underveis i arbeid med oppfølging av ungdommer lokalt.

Økonomi

Kostnadene ved en forskningssirkel er beregnet til ca. 350 000 kroner totalt. Summen inkluderer utgifter til etablering, drift, formidling og forskernes lønn. Utgifter forbundet med bruk av deltakernes arbeidstid er da ikke tatt med. Det er vurdert som egeninnsats.

Husbanken har bevilget 300 000 i kompetansetilskudd til arbeidet i forskningssirkelen.

Innledningsfasen

Valg av problemstilling

Det er alltid deltakerne som skal definere forskningssirkelens overordnede problemstilling ut ifra deres behov for kunnskaper. Den første samlingen ble derfor brukt til presentasjon av opplegg for forskningssirkel, forskning om ettervern/boligsosialt arbeid og at deltakerne beskrev hva de var opptatt av å lære mer om og ønsket å utvikle kunnskaper og praksis om. Følgende hovedområder relatert til ettervern/boligsosial oppfølging ble presentert:

- Brukermedvirkning - informasjon og samarbeid med ungdommene
- Overganger
- Oppfølging av ungdom som ikke er motivert for oppfølging eller takker nei til oppfølging eller faller mellom tiltakene
- Sysselsetting og meningsfull arena for mestring - aktivitet på dagtid
- Bolig
- Kartlegging
- Samarbeid mellom tjenester og utvikling av tjenester
- Best practice - evaluering

Deltakerne foretok en prioritering blant temaene. «Overganger» og «kartlegging» fikk flest stemmer, og ble valgt. Vi så også at mange av de andre områdene berørte disse to temaene.

Forskningssirkelens hovedproblemstillinger ble da:

- Hvordan arbeide best mulig med ungdommenes ulike overganger mellom ungdom og voksentilværelsen?
- Hvordan kartlegge ungdommens behov på en hensiktsmessig måte?

Erfaringsdeling og kunnskapsutvikling

Til de første møtene forberedte deltakerne seg ut i fra følgende spørsmål:

- Hvilke overganger er sentrale i arbeidet med ungdommene?
- Hvordan arbeider vi med disse overgangene? (Rutiner? Fast praksis?)
- Hvordan involveres de ulike partene i arbeidet med overgangene?
- Hva lykkes vi med i arbeidet og hva gjør at det er vellykket?
- Hva er utfordringene våre?

Gjennomgangen av deltakernes arbeid med ungdomsgruppen og drøfting av spørsmålene, la grunnlag for en systematisering av overganger som var sentrale for ungdommene, hvilke alternativer overgangene kunne resultere i, hvem som eventuelt kunne være involvert, hvilke utfordringer

overgangen kunne være preget av, og hva som kunne være gode grep fra barneverntjenesten og NAV-kontoret for å bistå ungdommen i overgangen. Dette arbeidet resulterte i en matrise over overganger.

Overgangsmatrise:

Område	Alternativer	Involverte	Utfordringer /Sårbart	Gode grep
Bolig, fra familie-situasjon eller institusjon til:	Hybel Kollektiv Leilighet med varierende grad av oppfølging Omsorgsbolig	Private utleiere Boligkontoret NAV-kontor Barneverntjeneste Ungbo/bofellesskap/hybelhus Tiltak fra andre tjenesteområder for eks. psykisk helse	Flyttinger Lav kvalitet på boliger Manglende hverdagslivs kompetanse (ferdigheter) Manglende kontinuitet osv. Bemannings i boligen. Manglende dagaktivitet Boligens beliggenhet Psykatri/helse/rus-situasjon Leietakerproblematikk (husleie, depositum osv.)	Tett oppfølging, tilgjengelighet på riktig tid (ikke bare 8-16), Rutiner for samarbeid NAV – barneverntjenesten Oppheve taushetsplikten Papiroverføringsmøter Samfunnsguide (Asker) La ungdom stå som leietaker selv, gi penger til depositum, ikke kommunal garanti
Økonomi fra evt. ukepenger	Egen inntekt Studielån Livsopphold fra NAV el Bv.tj. Familie AAP Kombinasjoner	Arbeidsgiver NAV-kontor Lånekasse Barneverntjenesten Boligkontor Familie Statlig bostøtte Hjelpeverge	Antall utbetalinger i mnd. For dyr bolig NAV upålitelig utbetaler (varierer med dager) For lave satser Ulike praksiser mtp sparepenger, barnetrygd= avhengig av hjelperens holdning Ungdom har liten kompetanse til å styre egen økonomi	Økonomikurs Kreative løsninger ifht. f.eks lisenspenger Kontinuerlig oppfølging Bruke riktige begreper i søknader (x Lånekassen) Oppfordre ungdommen til å ta tidlig kontakt ved økonomisk trøbbel
Dagaktivitet Fra elevsit. eller ingenting	Jobb Skole Studier Praksisplass Andre arbeids-markedstiltak Behandlingsopplegg	Arbeidsgiver NAV OT Skoler Kursleverandører Barneverntjenesten Prosjektansatte Behandlingsapparatet	Fra trygg situasjon i skole til nytt uttrykt opplegg kan være skjørt for ungdommen Barnevernet kan kommunisere for store forventninger om mestring og det kan gi store nederlag, så forsvinner de Bom på tiltak, og samtidig klarhet om hvor mange sjanser ungdommene kan få Systemet stiller krav som ikke er tilpasset ungdommenes kompetanse og evner Jobb og skole er ulike verdener å være i og å følge opp i	Oppfølging av ungdommer som er ute i arbeidspraksis En kollega på arbeidsplassen kan være mentor for ungdommen Åpenhet om situasjonen BV/nav må kunne komme innom på besøk og kontakt x i lunsjen Bidra til ungdommene kan søke læring av opplevelser De som følger opp må ha tålmodighet Koble oppfølgingsarbeid til bolig, gjør det enklere å kartlegge
Sosial situasjon Fra en sosial setting til en ny	Ensom Aktiv Gå inn i nye sammenhenger Starte på nytt med nettverksbygging Vitalisere gammelt nettverk	Barneverntjenesten: saksbehandlere og miljøarbeidere NAVs miljøarbeidere (booppfølgere), saksbehandlere Andre tjenester Biologisk familie, Støttefamilier/Nettverksfamilier Behandlere, Kolleger venner loser/ildsjeler i lokalsamfunnet eller i organisasjoner	Skjørt eller dårlig nettverk Ungdommen er på søk etter tilhørighet Isolasjon Dårlig selvtillit Skjønner ikke at de trenger hjelp Forhold til biologisk familie Mange veldig psyke Ressurskrevende å finne riktig aktivitet Mange mener noe om hva som er viktig og riktig Veldig stor variasjon i ungdommens sosiale kompetanse	Dagtilbud Nettverk; spille på de som er der når de er der Mestrings og forventningskartlegging Begynn tidlig å tenke på aktiviteter/ nettverksbygging Ta utgangspunkt i interesser Vis ungdommen hva du selv liker å gjøre og hva det gjør med deg Utvid din egen horisont Aktiviteter gir deltakelse og ikke nødvendigvis venner Ungdom i aktiviteter må også følges opp Ta bort barnevern-identiteten (vær «tante», ikke barnevern)

				La ungdom øve på ulike arenaer Ekspone ungdom for miljøer som kan se spennende ut
Helse	Frisk Rusproblemer Psykisk helseproblematikk Somatisk helseproblematikk Mat og ernæring Fra barneomsorg til voksenomsorg	Rusomsorg Behandlingsinstitusjoner Psykisk helse DPS Fastlege	Mindre omsorg i voksenpsykiatri enn barne- og ungdomspsykiatri og helsevesenet for øvrig Økonomi (egenandel) kan virke demotiverende for behandling Ungdom som ikke forstår behovet for behandling Vanskelig for ungdom og oppfølgere å samhandle med DPS (tilgjengelighet på tlf osv) Manglende kompetanse om psykisk helse Taushetsplikten setter grenser	Bistå med følge og transport Dekke kostnader ved behandling opp til frikort Be behandlerne ut for å møte ungdommen utenfor kontoret Vær obs på skamproblematikk Vær med inn i terapien og følg opp behandlingen
Systemnivå	Godt eller dårlig samarbeid, ulike forutsetninger	De som jobber med ungdom i overganger i alle ledd	Misforståelser og lite kunnskap på tvers av avdelinger Synliggjøring av hverandre, og kort vei for å få til samarbeid Store ulikheter i praksis rundt hva ungdommene får	Hospitering hos hverandre (NAV/Barnevern/psykisk helse) Faste møtepunkter/personer som «bor» hos motsatt kontor ala ordningen på Grünerløkka der Mads sitter en dag i uka hos barnevernet Innhente satser/rutiner fra alle kontorene i Oslo/Asker/Bærum for å sammenligne, og eventuelt se om man bør utarbeide mer samstemte satser/rutiner for å bidra til større likhet innad i kommunene

Oversikten som fremkommer i matrisen synliggjør at det handler om overganger på flere nivåer, overgang for ungdommen, overganger på ulike områder, overganger mellom systemer osv. Dette er igjen forhold som spiller sammen og påvirker hverandre.

Presentasjoner av teori og forskning

Som en del av utviklingsarbeidet ble det valgt ut relevant forskning/tematikk som ble presentert av forskerne. Det handlet om følgende tema: Barneverntjenesten og NAV-kontoret sin oppfølging av unge med barneverntiltak i overgangen til en voksentilværelse, årsaker til at unge ikke har ettervern, overgang som fenomen, arbeid med individuell plan og hva kjennetegner innovasjon og hvilke forutsetninger som må ligge til grunn for innovasjon.

Deltakerne har bidratt til hverandres arbeid gjennom videreformidling av rapporter, rutiner osv. som brukes på det enkelte arbeidssted. Forskningsrapporter og aktuelle artikler om relevant tematikk er også sendt deltakerne på e-post i løpet av prosjektet.

Prosjektfasen

En sentral del av metodikken i forskningssirkelen er at deltakerne skal gjennomføre utviklingsprosjekter basert på behov i deres enhet. I utviklingsarbeidet skal de bruke kunnskap deltakelsen i forskningssirkelen har gitt dem. Den siste halvdel av tiden, altså de siste 9 månedene, var satt av til utvikling og gjennomføring av lokale utviklingsprosjekter. Alle prosjektene var relatert til problemstillingen om overganger, men prosjektene hadde ulik innretning.

Prosjektfasen startet med forskningssirkelens midtveisseminar der deltakerne identifiserte utfordringsområder og definerte prosjekter for sin enhet. I prosjektfasen arbeidet deltakerne løpende med utviklingsprosjekter. Møtene i forskningssirkelen ble i denne perioden brukt til å drøfte fremdrift og problemstillinger som dukket opp i forbindelse med prosjektarbeidet.

På siste samling, en to dagers avslutningssamling, arbeidet deltakerne med å beskrive sine prosjekter slik at de kunne presenteres i denne rapporten.

Referansegruppen

Referansegruppens sammensetning ble drøftet i forskningssirkelen på det første møtet. Ved utvalget av personer til referansegruppen var vi opptatt av at de representerte ulike nivåer og instanser med interesse for forskningssirkelens tema. Vi så det som særlig viktig at brukerorganisasjonene var representert.

Følgende har vært med i referansegruppen:

- Landsforeningen for barnevernsbarn
- Forandringsfabrikken (ett møte)
- To representanter fra Husbanken
- Fylkesmannen i Oslo og Akershus
- Ledere i tre av enhetene som deltok i forskningssirkelen, Stovner, Asker og Grünerløkka
- Bufdir
- Arbeids- og velferdsdirektoratet

Hensikten med referansegruppen var at deltakerne, fra sine ulike ståsteder, kunne gi innspill på arbeidet til forskningssirkelen. I tillegg var den en arena for å formidle erfaringer og utfordringer fra forskningssirkelmedlemmenes arbeid med ettervern og boligsosial oppfølging og til å diskutere problemstillinger som dukker opp underveis i arbeidet.

I møtene har referansegruppen blitt orientert om fremdrift og utfordringer i arbeidet med forskningssirkelen. Medlemmene har gitt innspill med utgangspunkt i sine respektive arbeidssteder.

Referansegruppen har hatt tre møter i perioden; i desember 2015, april 2016 og november 2016.

3. Erfaringer og evaluering

Møtene i forskningssirkelen ble evaluert muntlig gjennom hele prosjektperioden. Avslutningsvis ble det gjennomført en skriftlig og muntlig evaluering.

Deltakerne ga underveis positive tilbakemeldinger på arbeidsmåten:

Fint å få systematisert alle erfaringene og at vi kan komme med våre erfaringer og innspill fra hvert vårt sted og at dere systematiserer. Fint at vi kan ha ulike innspill på en felles problemstilling. Fint å dele. Fint å samle.

En typisk evaluering fra et møte var følgende:

- Dette har vært bra og spennende.
- Vi to (fra samme bydel og kommune) får mulighet til å snakke sammen.
- Ikke strengt og travelt, men rom til å prate ut rett fra levra. Deilig.

- Fritt.
- Fin sammensetning av folk og arbeidssteder.
- Godt å kunne snakke positivt og negativt om hverandre jobbsteder uten at det er problematisk.
- Godt med innblikk i andres systemer og tjenester.
- Flott å dele om både enkeltteksempler og struktur.
- Fornøyd, fint å utforske.

Det å dele erfaringer, både innad i egen bydel/kommune og på tvers, ble fremhevet som særlig nyttig. Deltakerne hadde også kontakt mellom samlingene for å hente inn andres erfaringer med ulike tiltak og arbeidsmåter.

I sluttevalueringen understreket deltakerne betydningen av erfaringsdeling i kombinasjon med presentasjon av aktuell forskning som særlig lærerrikt. Det kom fram at det hadde vært noe usikkerhet rundt hva prosjektarbeidet skulle handle om. I ettertid ser de at det hadde vært hensiktsmessig å få mer informasjon tidlig om hele prosessen og særlig hvordan arbeidet med prosjektene skulle foregå. Generelt savnet deltakerne mer informasjon i starten om hvordan arbeidet i forskningssirkelen var tenkt.

I evalueringen ble også betydningen av forankring understreket. Arbeidet med forankring av forskningssirkelen og prosjektene var et fast innslag på alle møtene. Deltakerne beskrev at det var jevnlig informasjon mellom dem og lederne. Det ble også gitt informasjon til andre kolleger for å bidra til at utviklingsarbeidet var bredt forankret. Forankringen ble beskrevet som god, samtidig opplevde deltakerne at deres prosjekter til dels måtte konkurrere med andre oppgaver for kollegaer når disse skulle delta i deler av prosjektarbeidet. Deltakerne foreslo at de som skal lede en forskningssirkel drar på besøk til de kommunene/bydelene som er involvert, for å informere om forskningssirkelen, for eksempel på et personalmøte og ledermøte.

Et forhold som også ble understreket i evalueringen var nødvendigheten av å sette av nok tid til å gjennomføre prosjektene. Alle deltakerne hadde omfattende arbeidsoppgaver. Det kunne gjøre det vanskelig å prioritere ekstraarbeid med prosjektet. Det var der for også hensiktsmessig at de valgte prosjekter som ville ha betydning for deres daglige arbeidsoppgaver og kunne bidra til en utvikling de også ellers ville ha behov for å gjøre. I løpet av prosjektperioden kom det mange enslige mindreårige asylsøkere til Norge. Dette bidro til en særlig stor arbeidsbelastning for noen av deltakerne.

Deltakerne sto fritt i valg av prosjekter, samtidig ønsket de å inkludere begge/alle tjenestestedene i bydelene/kommunen. Dette var særlig hensiktsmessig der prosjektdeltakerne hadde arbeidsoppgaver rettet mot brukergruppen der det var behov for samarbeid på tvers. Det ble da opplevd som nyttig å samarbeide på tvers. Der deltakerne hadde forholdsvis ulike oppgaver og brukergrupper ble det vanskeligere å gjennomføre et felles prosjekt. En anbefaling fra gruppen er at det er hensiktsmessig at deltakerne har en lignende arbeidstilknytning.

Kombinert med stor arbeidsbelastning ble det ikke mulig å gjennomføre alle prosjektene. En viktig forutsetning for gjennomføring var tid til samarbeid.

4. Presentasjon av delprosjektene

Forskningssirkelens hovedproblemstillinger var (ref. s 6):

- Hvordan arbeide best mulig med ungdommenes ulike overganger mellom ungdom og voksentilværelsen?
- Hvordan kartlegge ungdommens behov på en hensiktsmessig måte?

Delprosjektene tar utgangspunkt i og besvarer problemstillingene. I det følgende presenteres delprosjektene:

Bydel Stovner: Overgang fra barneverntjeneste til økonomisk selvstendighet

Bydel Grünerløkka: Jeg klarer meg fint!

Bydel Bjerke: Samarbeidsprosedyre mellom barneverntjenesten og NAV-kontoret for ungdom i ettervern

Asker kommune: Arbeid med enslige mindreårige flyktninger

Deltakerne har selv skrevet om sine prosjekter.

4.1 Bydel Stovner - Overgang fra barneverntjeneste til økonomisk selvstendighet

Teamleder fra Stovner barneverntjeneste, Tone Merethe Haugstad Borgen deltok fra starten av, mens teamleder fra NAV Stovner sosialtjeneste, Vilma Vebrante Lara ble med i forsknings sirkelen fra september 2015.

Bakgrunn

Utfordringen som skulle løses gjennom prosjektet var overgangen mellom barneverntjenesten og NAV-sosialtjeneste for ungdommer med ettervern fra barneverntjenesten.

Tidligere ble ungdommer overført til NAV-sosialtjeneste fra barneverntjenesten når ungdommen ikke sto i et dagtilbud. Dette var for eksempel ungdommer som var ferdig på videregående skole og som ikke kom i jobb. Videre var det ungdommer som hadde utfordringer med helse eller ikke kom seg inn på arbeidsmarkedet på egenhånd. Ungdommene fikk da sosialhjelpssak og barneverntjenesten trakk seg ut.

Begrunnelsen for overføringene var ofte det at NAV-kontoret hadde mulighet til å stille vilkår i forbindelse med utbetaling av ytelse da det er hjemlet i sosialtjenesteloven. NAV-kontoret opplevde at ungdommer som hadde historikk i barnevernet måtte kartlegges på nytt, at ungdommene ikke klarte å formidle sine reelle behov, NAV-kontoret lagde av den grunn urealistiske planer for ungdommene, samt at de brukte tid på ny kartlegging. I møtet med NAV-kontoret var ungdommene uforberedte på de kravene som ble stilt. Overføringer skjedde ikke som en del av en plan, men ble starten på en ny karriere for ungdommene på et annet tjenestested.

Barneverntjenestens erfaring fra tidligere var at ungdommer som hadde behov for hjelp fra NAV-kontoret ikke fikk det hvis de ikke hadde økonomisk støtte derfra. Dette på grunn av manglende samarbeid mellom barneverntjenesten og NAV-kontoret, og at det ikke var lagt til rette for at NAV-kontoret kunne hjelpe sårbare ungdommer med alternative tiltak dersom de ikke var registrert i deres system.

Barneverntjenesten opplevde at mange ungdommene hadde utfordringer når det gjaldt å komme inn i det ordinære arbeidsliv, eventuelt å få bistand til å søke riktig ytelse dersom det var helseutfordringer. Dette gjelder både de som har gjennomført videregående skole, og de som ikke ønsker eller har forutsetninger for å fullføre videregående skole, men som ønsker jobb.

Anerkjennelse rundt det at ungdommen er i behov av bistand som krever samarbeid av de ulike etatene i overgangene mellom barneverntjenesten og NAV-kontoret dannet grunnlag for prosjektet. De eksisterende rutinene fungerte dårlig i praksis.

Dette prosjektet skulle ta for seg ungdommer i alderen opp til 23 år som mottok ettervern fra Stovner barneverntjeneste og som ikke håndterte overgangen fra barneverntjenesten til selvstendighet på egen hånd og trengte bistand fra NAV-kontoret på områdene arbeid og ytelse knyttet opp mot helse.

Mål

Hva ville vi oppnå med prosjektet?

Vi ønsket å etablere et samarbeid som sikrer gode overganger for ungdommer som ikke mestrer dem på egen hånd. Vi ønsket å samarbeide rundt aktiviteter for ungdommen i overgangen fra barneverntjenesten til økonomisk selvstendighet, slik at de, dersom det var mulig, skulle slippe å motta økonomisk sosialhjelp. Vi ønsket å sikre ungdommene riktig ytelse og riktig hjelp ut fra deres

behov og til riktig tid. Vi ønsket også å få til en felles forståelse av hva oppgaven med å hjelpe ungdommene består i.

Erfaringer viste at det tar tid for NAV-kontoret å kartlegge ungdommenes behov dersom saken blir startet på nytt på NAV-kontoret uten at NAV-kontoret og barneverntjenesten har jobbet parallelt i saker. Det var en frykt, basert på både antagelser og erfaringer, for at noen ungdommer faller ut av systemet da de er i behov av tettere oppfølging enn sosialkonsulent eller veileder på NAV-kontoret kan gi alene. Det var ønskelig å finne en effektiv måte å samarbeide på for å fange opp og ivareta de spesielt sårbare ungdommene.

Ut fra de skisserte utfordringer og ønsker bestemte vi oss for å utarbeide en samarbeidsmodell for barneverntjenestens og NAV-kontorets arbeid med disse ungdommene. Som nevnt innledningsvis har det vært utarbeidet rutiner som ikke har fungert så bra i praksis for samarbeid mellom de to tjenestene. Disse var:

«Rutiner for samarbeid mellom NAV Stovner og Stovner Barneverntjeneste v/ ettervernsteamet» av 20.10.15.

«Rutiner for samarbeid i overføring av saker fra barneverntjenesten til sosialtjenesten» av 21.01.15.

«Samarbeid mellom barneverntjenesten og sosialtjenesten» av 07.05.15

Vi satt oss som mål at ved avslutning av prosjektet kunne noen av disse rutinen være erstattet av den nye samarbeidsmodellen.

Prosesen i arbeidet med å utvikle produktet

Teamlederne fra begge tjenester laget en møteplan for hele prosjektperioden. Det vil si ca. et møte i måneden. Det ble oppdaget helt fra starten av prosjektet at en statlig NAV-rådgiver var sentral i dette samarbeidet. NAV-rådgiveren har som mandat å følge opp ungdommer med ekstra oppfølgingsbehov i alderen 16-23. Hun ble invitert til å delta fast i møtene og takket ja.

Det ble satt opp seks møter og alle ble gjennomført i perioden april – oktober 2016. Teamlederne har også deltatt på møter i forskningssirkelen, og på seminar sammen med de andre deltakerne i forskningssirkelen og fått innspill fra VID og andre på det arbeidet som er gjort. Avslutningsvis har teamlederne hatt to møter til for å ferdigstille samarbeidsmodellen og rapporten.

I prosjektperioden har de aktuelle ungdommenes saksbehandlere blitt involvert i enkeltsakene. Det har blitt skrevet logger underveis (mal for logg, se vedlegg). Det er skrevet sosialrapporter (mal for sosialrapport, se vedlegg).

Teamlederne og rådgiver stat har hatt månedlige møter med samtaler om brukernes livssituasjon og hva som skal til for at vedkommende får riktig hjelp fremover, kriterier for AAP (arbeidsavklaringspenger) og for hvilke ungdommer det er aktuelt å søke om AAP. Det har vært samarbeid i 9 enkeltsaker. Det har blitt laget langsiktige planer for hver ungdom. Planene har blitt fulgt opp, evaluert og justert på de påfølgende møtene.

I forkant av etablering av samarbeid mellom barneverntjenesten og NAV-kontoret har det i hver enkelt sak vært dialoger med ungdommen om hva som er deres ønsker og mål for fremtiden. I samtaler med ungdommene blir det snakket om hva de trenger av dagtilbud og oppfølging og hvem som kan bidra med dette. Dersom NAV-kontoret er en aktuell instans, blir det informert om hva NAV-kontoret er og hva tanken bak å inngå et samarbeid med NAV-kontoret er. Dersom ungdommen synes dette er greit, skriver de under på et samtykke til samarbeid. De blir videre informert om at det blir laget en sosialrapport som blir oversendt NAV-kontoret sammen med ungdommens tiltaksplan og evalueringen av planen. Etter dette blir saken drøftet i møte med teamlederne og rådgiver på

NAV-stat. Dersom det er hensiktsmessig og ønskelig blir det deretter avtalt møter sammen med enkeltungdom og aktuelle saksbehandlere som er og skal være involvert i saken deres. Ungdommen er med i møter og i prosesser som angår dem for å ivareta deres ønsker og behov.

Underveis ble det også etablert samarbeid med NAV-veileder på Stovner videregående skole, avdelingsleder for AAP, markedskonsulent og tiltaksavdeling. Noen samarbeidet man med i enkelt saker, andre bidro med kompetanseheving i forhold til et spesielt område (AAP).

Stovner barneverntjeneste er spesialisert i ettervernsteam. Det er saksbehandlere og en teamleder som er spesialisert på dette fagområdet. Etter vår vurdering er dette med på å fremme muligheten for å få til ett målrettet arbeid med ungdommene. Det at teamlederen, som har en viktig rolle i samarbeidsmodellen også har veiledning med de ansatte i tjenesten gjør det enklere å ha oversikt over sakene samt opprettholde god utvikling i sakene. Det fremmer sakenes utvikling at saksbehandlerne har kapasitet til å følge opp ungdommene.

Beskrivelse av produktet/ resultat

Samarbeidsmodellen for Stovner barneverntjeneste og NAV Stovner ble utarbeidet og er et skriftlig dokument. Modellen er allerede implementert i tjenestene.

Underveis i prosjektet ble det oppdaget ulike behov for dokumentasjon. Dermed ble det utarbeidet mal for:

- Sosialrapport (vedlegg 2)
- Sjekkliste for kontakt mellom barneverntjenesten og NAV (vedlegg 3)
- Sjekkliste for arbeid i enkeltsaker (vedlegg 4).

Som resultat av samarbeid i enkeltsaker har ungdommene fått hensiktsmessig oppfølging ved å søke AAP, deltakelse i STOLT (Samarbeid, trygghet, omsorg, likhet, trivsel – er et kriminalitetsforebyggende, sysselsettings- og integreringsprosjekt i samarbeid mellom bydelene Alna, Bjerke, Grorud og Stovner), plass i arbeidsmarkedsbedrift/praksisplass og mottak av individstønad, utredning og henvisning til aktuell oppfølging, og gjennomføring av videregående skole.

Vi har erfart at vi kan berike hverandre faglig, og at vi kan finne bedre løsninger for ungdommer enn det vi hadde klart tidligere. Det er viktig at man sammen lager en langsiktig plan for ungdom, og at NAV-kontoret er med på å vurdere tiltak ungdommene kan få mens de fortsatt har tiltak fra barneverntjenesten. På den måten klarer vi å ivareta behov for kontinuitet og at ungdommen ikke blir møtt med ukjente krav i møtet NAV-kontoret.

Forutsetning for at samarbeidsmodellen skal fungere:

Det skal lages møteplan for et halvt år og de avtalte møtene gjennomføres. Det skal være faste deltakere på teamledernivå. Det er viktig at både statlig og kommunal linje ved NAV-kontoret er med i dette samarbeidet.

I de sakene der det er opprettet samarbeid mellom tjenestene og ungdommene ikke skal være registrert i (fasit) datasystemet på den kommunale siden i NAV-kontoret, er det viktig at det etableres et forpliktende samarbeid som nedtegnes skriftlig slik at de avtaler som blir gjort, blir fulgt opp.

Åpen dialog mellom teamlederne/ saksbehandlerne på tvers av etatene er viktig for å avklare eventuelle misforståelser. Eksempler på dette kan være at en av instansene tar beslutninger den andre instansen ikke forstår. Det er da viktig å utforske hva dette handler om for å forhindre uenighet og avstand.

Gode råd til andre som skal i gang med liknende prosjekt:

Bli enig om utfordringene og mål, sett av tid, sett samarbeidet i system.

Når det gjelder spesielt sårbare ungdommer er erfaringene slik at det som fungerer er forpliktende samarbeid i enkeltsaker over tid, slik som beskrevet over.

Brennende engasjement for ungdommer hjelper i utviklingsarbeidet.

Oslo kommune
Stovner Barneverntjeneste
NAV Stovner

Vedlegg 1

Samarbeidsmodell for NAV Stovner og Stovner barneverntjeneste

Denne samarbeidsmodellen er utarbeidet i forbindelse med prosjekt «Overgang fra barneverntjeneste til økonomisk selvstendighet». Prosjektet ble gjennomført som en del av forskningssirkel i regi av VID vitenskapelige høyskole hvor teamledere fra begge tjenester deltok. Det anbefales at vedleggene leses for å få en fullstendig forståelse av samarbeidsmodellen og for at den skal kunne brukes i praksis. jfr vedlegg 1-4.

Hvem skal man samarbeide om /målgruppe:

Ungdom som mottar ettervern fra Stovner barneverntjeneste i alderen opp til 23 år som faller ut av skole og/eller arbeid og er i behov av tverrfaglig samarbeid mellom barnevern og NAV-kontoret / tverrfaglig tjeneste på sikt /bistand fra NAV. Dette samarbeidet tar for seg ungdommer som ikke håndterer overgangen fra barneverntjenesten til selvstendighet på egen hånd.

Formålet med samarbeidet:

Mål for samarbeidet er å utarbeide langsiktige oppfølgingsplaner for ungdommer. Samarbeidet starter når ungdommene har utfordringer som angivelig vil danne grunnlag for tverrfaglig bistand når det gjelder skole, oppfølging av dagtilbud, helseutfordringer, bolig m.m. Samarbeidet skal bidra til at den enkelte ungdom får best mulig utgangspunkt for å klare seg selv og bli uavhengig av systemet på sikt. Samarbeidet skal også bidra til at ungdommer får tilgang på riktig tjeneste til rett tid. Samarbeidet skal sikre aktivitet for ungdommen i overgangen fra barneverntjenesten til økonomisk selvstendighet uten å måtte motta økonomisk sosialhjelp dersom det er mulig.

Samarbeidsform:

Samarbeidet skal bestå i at statlig rådgiver for ungdom 16-22, teamleder for ettervern på barneverntjenesten og teamleder ved NAV som har oppfølgingsansvar med ungdomskonsulentene på den kommunale siden, har månedlige møter.

Per november 2016 er dette en fredag i måneden kl. 09-11. Frekvens med en gang pr måned anses som hensiktsmessig.

Teamleder på barneverntjenesten innhenter samtykke fra bruker. Sosialrapport vedlagt samtykke

Barneverntjenesten Stovner
Nav Stovner

Postadresse:
Karl Fossums vei 30
0985 OSLO

Telefon:02180

ettersendes til de involverte fra NAV.

I møtene skal det drøftes målsetting for ungdommen på kort og langt sikt, med hovedmål å komme i ordinært arbeid. Drøfte egnet jobb eller tiltak, og drøfte hvorvidt det først skal satses på et kompetanseløp mot å fullføre og bestå videregående utdanning. Der det er helsemessige utfordringer skal det drøftes hva slags tiltak som finnes for å kartlegge og ivareta deres utvikling og rettigheter.

I møtene tas det opp aktuelle temaer rundt de enkelte brukerne, det avtales videre samarbeid og det utveksles vurderinger fra de ulike tjenestene som kan bidra til en god utvikling for brukerens sak.

Ved behov for dette involveres markedskonsulent, NAV veileder i skolen og de øvrige saksbehandlerne i sakene. Teamlederne og rådgiver samarbeider i saker på overordnet nivå, saksbehandlerne i begge tjenester tar samarbeidet videre med den enkelte klient.

Planen som utarbeides rundt den enkelte ungdom skal evalueres på påfølgende møte med tanke på til hva som er gjort siden sist og justeres etter behov og ønsket måloppnåelse.

Det skal også være rom for å ta opp saker hvor ungdom ikke er registrerte arbeidssøkere. Månedlige samarbeidsmøter er en arena for å drøfte saker anonymt før disse eventuelt registreres hos NAV, eller dersom barneverntjenesten trenger informasjon om NAV sine tilbud, informasjon om arbeidsmarkedet eller annet.

Samarbeidet skal ha fokus på:

Forståelse av ungdommens utfordringer med de ulike fagkompetanser som barneverntjenesten og NAV har.

Utteksling av erfaringer i forhold til de ulike tilnærmingene.

Ungdommens beste.

Viktige forutsetninger for gjennomføring av samarbeidsmodellen:

Det lages en halvårsplan for møter og avtalte møter gjennomføres.

Faste deltakere.

Samarbeidet rundt disse ungdommer starter tidlig.

Senere erfaringer fra samarbeidsmodellen vil danne grunnlag for overføringsrutiner av barnevernssaker til NAV Stovner sosialtjeneste. Denne samarbeidsmodellen skal ivareta at evt saker er kjente for NAV ved overføringer.

Vedlegg:

mal sosialrapport (vedlegg 2), sjekklister for kontakt (vedlegg 3), sjekklister for samarbeid i enkeltsaker (vedlegg 4).

VEDLEGG 2

SOSIALRAPPORT

1. Barneverntjenesten utarbeider en enkel sosialrapport som sendes NAV-kontoet med informasjon om følgende punkter:
2. SOSIALRAPPORT
 - a. Sivilstatus,
 - b. Familie, venner/ sosialt nettverk.
 - c. Bolig. (tidligere bolig, hva slags type, nåværende bolig, leiekontrakt varighet ol)
 - d. Utdanning, arbeid. (tidligere utdanning, bestått ikke bestått, evt når droppet ut, tidligere arbeidserfaring)
 - e. Økonomi (nåværende inntekt, gjeld)
 - f. Fysisk og psykisk helse (gjernep oppdelt i to punkt dersom aktuelt), funksjonsbeskrivelse. (utredninger, behandlinger- når og hvor, ungdommens fungering i dagliglivet nå)
 - g. Oppsummerende vurdering av ungdommens situasjon. (barneverntjenestens vurdering)
3. Vedlagt sosialrapporten sendes samtykke til samarbeid underskrevet av ungdommen og kopi av tiltaksplanen og siste (evt. de siste) evaluering (ene) av tiltaksplanen.

Teamleder skal se gjennom og skrive under på sosialrapportene etter at den er skrevet at saksbehandlerne.

Stovner Barneverntjeneste

Postadresse:
Karl Fossums vei 30
0985 OSLO

Telefon:02180
Telefaks: 23 47 14 01
E-post:
postmottak@bsr.oslo.kommune.no

Bank: 6004.06.17054
Orgnr: 874 778 842
Internett:
www.oslo.kommune.no

Oslo kommune Stovner Barneverntjeneste

VEDLEGG 4

SJEKKLISTE:

Det er sentralt i arbeidet med ungdommer at det blir gjort kartlegginger av ungdommens muligheter og utfordringer i forhold til å være i arbeid eller skole. Kartleggingen gir NAV-kontoret grunnlag for å gjøre en behovsvurdering og arbeidsevnevurdering, for å kunne gi hensiktsmessig veiledning og oppfølging.

PUNKTER SOM ER VIKTIGE Å HUSKE PÅ I OPPFØLGING AV UNGDOMMER:
(Listen er ikke utfyllende og vil bli utvidet og endret ved behov)

Tilhørighet: Ungdommer som har aktiv barnevernssak tilhører all hovedsak NAV Stovner. Unntakene må vurderes i hver enkelt sak. Dersom det er hensiktsmessig skal ungdommer som bor i ungbo (og derfor er folkeregistrert i andre bydeler) tilhører NAV Stovner, det må gis beskjed til NAV Stovner direkte i slike saker da saker i det statlige systemet følger folkeregistrert adresse. I en del saker er det ikke hensiktsmessig å tilhøre Stovner pga av avstand fra bolig. Det må tas vurdering i hver enkelt sak.

Sosialrapport: Se egen mal

Skolepapirer: Barneverntjenesten innhenter skolepapirer som sendes NAV: vitnemål eller kompetansebevis, informasjon om hvorvidt eleven er søkt inn på særskilt eller ordinært grunnlag, evt. PPT-utredninger og IOP. Alle relevante papirer fra skole.

Helse: Barneverntjenesten innhenter relevante opplysninger når det gjelder psykisk og fysisk helse og følger opp ungdommen når det gjelder å bestille time og følge til legen for eventuell henvisning til utredning hos nevropsykolog, habiliteringstjenesten eller behandling/ rus /DPS. Vurdere bruk av Raskere psykisk helsehjelp og Robust.

Registrering på Nav og meldekort: Vurdere behovet for å søke fritak for å sende meldekort (legen må sende erklæring for å få til dette)

AAP: Når det gjelder brukere der det foreligger diagnose og arbeidsevnen er redusert kan det vurderes søknad om AAP. Legeopplysninger innhentes først og disse overleveres NAV-kontoret for vurdering. Deretter søknad.

Tiltak: I samarbeidet mellom NAV-kontoret og barnevernet vurderes det aktuelle tiltak, praksisplass, arbeidsmarkedsbedrifter og avklaringer. NAV-kontoret vurderer hvilke av etatens tiltak og virkemidler som eventuelt kan være egnet. Barneverntjenesten vurderer hvordan barnevernet kan bistå ungdommen slik at han/hun kan klare å nyttiggjøre seg NAV-kontoretss tilbud.

Ansvarsgruppe og IP: Vurdere etablering av dette.

Skriftliggjøre samarbeid: Sikre at alle følger opp det ansvaret de har tatt.

Stovner Barneverntjeneste

Postadresse:
Karl Fossums vei 30
0985 OSLO

Telefon: 02180
Telefaks: 23 47 14 01
E-post:
postmottak@bsr.oslo.kommune.no

Bank: 6004.06.17054
Orgnr: 874 778 842
Internett:
www.oslo.kommune.no

4.2 Bydel Grünerløkka: Jeg klarer meg fint!

Deltakere fra bydel Grünerløkka har vært Mats Rønningen, seksjonsleder ungdomsavdelingen NAV og Uno Svarem, booppfølger i Bofellesskapet for EMF.

Jeg klarer meg fint!

Bydel Grünerløkka har tre botiltak for ungdom i aldersgruppen 16-25 år. Dette er:

- Døgnkontakten – et botilbud for unge mellom 16-20 år tilhørende barnevernet. Ungdommene bor i egne leiligheter, men følges tett opp av en bo-koordinator.
- Fremtidshuset – Et botilbud hovedsakelig for ungdom mellom 18-25 år som hører til NAV Grünerløkka sosialtjenesten. Ungdommene bor enten i egen leilighet eller sammen med en annen. I likhet med Døgnkontakten, følges ungdommene tett opp av bo-koordinatorer.
- Bofellesskap for enslige, mindreårige flyktninger i Storgata og i Dælenenggata. Ungdommene her følges opp på dag- og kveldstid pluss helger.

Bydelen ønsker at disse botiltakene ses mer i sammenheng og at man har en felles tanke om hva det vil si å følge opp ungdom i bolig. Når ungdommene skal flytte ut av botilbudet sitt, flytter de enten inn i egen leilighet, eller over i et av de andre botilbudene. Hvordan kan vi sikre at disse overgangene går bra for ungdommene, og hvordan sikrer vi at kunnskapen om ungdommen overføres videre til de som skal fortsette å jobbe med dem i systemet?

Mål

Målet med prosjektet var å få kvalitetssikret arbeidet med ungdom i bolig gjennom felles, systematisert oppfølging, bedre samarbeid og forhåpentligvis bygging av en felles kultur. Ved å gjøre dette vil vi få til bedre overføringer mellom botiltakene, og også bedre overføring mellom barneverntjenesten og NAV-kontoret.

Beskrivelse av «produktet»/resultatet

Vi har utviklet en felles sluttrapport for botiltakene. Produktet ble utviklet i tett samarbeid med botiltakene, og de var samstemte på at de ønsket en tydelig og detaljert rapport slik at det ikke var noen tvil om hva de skulle fylle ut/se etter (se vedlegg).

Ungdommene blir presentert for rapporten når de flytter inn i tiltakene, slik at de er klar over hva vi ser etter når de bor der. Det er også viktig at rapporten er et levende dokument, i den forstand at man bruker den aktivt sammen med ungdommen under hele boperioden. Da sikrer man seg mot at rapporteringen kommer som en overraskelse på slutten av bo-oppholdet og man får samtidig en kontinuitet i oppfølgingsarbeidet.

Hvis det er stor uenighet mellom ungdommen og bo-oppfølger om den endelige sluttrapporten, er det viktig at ungdommens egen vurdering også kommer frem. For å forebygge eventuelle misforståelser rundt sluttrapporten, er det viktig å snakke ordentlig med ungdommene om hvorfor vi bruker den og hva den skal brukes til. Det dreier seg f. eks om at de skal slippe å fortelle historien sin på nytt hvis de skal ha kontakt med en ny tjeneste, eller at informasjon om denne perioden i livet kan være nyttig å ha med seg på et senere tidspunkt i livet, f.eks. hvis de skal søke en trygdeytelse. Ved at ulike botilbud og dermed ulike instanser (barneverntjenesten og NAV-kontoret) benytter seg av den samme sluttrapporten, blir det en sikring av at vi ser etter det samme når ungdommene bor hos oss. I tillegg vil rapporten kunne lette samarbeidet mellom botiltakene og instansene. Ved å ha et konkret produkt å vise til, kan man forvente av andre at bestemte ting blir gjort. Slik det har vært inntil nå har overføringer stort sett blitt gjort muntlig, og da er det også mye mindre tydelig hva man kan forvente av den/de som overfører.

Ungdomsavdelingen ved NAV Grünerløkka sosialtjenesten har begynt å bruke sluttrapporten som grunnlag for å diskutere enkeltungdommers situasjon på avdelingsmøtene. På den måten holdes rapporten levende, den blir et styringsverktøy og den bidrar også til å skape en kultur for hvordan man tenker om det å følge opp ungdom i bolig. Det jobbes med at også de andre botiltakene skal bruke sluttrapporten på denne måten.

Det jobbes også nå med å lage en egen sluttrapport som skal danne grunnlag for overføringer fra barneverntjenesten til NAV-kontoret. Denne skal baseres på sluttrapporten vi har utviklet.

Forutsetninger for at produktet skal fungerer

For at rapportmalen skal fungere er det viktig at den oppfattes som relevant av de som bruker den. De må se at det gir retning i det daglige arbeidet og at det gjør overgangene enklere for ungdommene. I tillegg må produktet være ledelsesforankret. Det er tre forskjellige ledere for de ulike botiltakene, så det er viktig at også disse synes rapportmalen er relevant slik at trøkket i arbeidet opprettholdes. Hvis ikke er det veldig lett at rapporten støver ned i en skuff. Til sist er det selvsagt viktig at ungdommene er enige i at det er klokt å dokumentere deres situasjon gjennom et slikt verktøy.

Prosessen i arbeidet med å utvikle produktet

Prosessen med å utvikle produktet har vært fin. Bydelens to representanter i forskningssirkelen (Uno Svarem og Mats Rønningen) satt seg først ned og snakket om hva vi manglet på tvers av bo-oppfølgingstiltakene i bydelen, og vi ble da enige om at det manglet en god del på overføringsrutiner. Deretter satte vi oss ned sammen med de tre lederne for botiltakene og spurte hva de hadde behov for at overføringene og overgangene skulle være bedre. Vi kom da frem til at en konkret og detaljert sluttrapport kunne være en god løsning. Lederne snakket så med utvalgte ungdommer i tiltakene, og kom så tilbake til Uno og meg med innspill på hva en sluttrapport burde inneholde. Deretter utformet vi et forslag som lederne ble fornøyde med.

Det var nok en suksessfaktor at vi tok såpass mye ansvar for alt det praktiske rundt utformingen av produktet. Da var vi sikret fortgang i prosjektet og det var også noen «utenfra» som kunne se de tre botiltakene i sammenheng.

I og med at det er forskjellige instanser inne i de ulike botiltakene, er det også ulike fagsystemer/saksbehandlingssystemer som brukes. Det er viktig at dokumentene lagres i de fagsystemene som er riktig avhengig av hvor de har sak. Og at når noen f.eks. overføres fra Barnevernet til NAV, så vil en evt. sluttrapport fra Døgnkontakten scannes inn i Gosys og Fasit.

Vi opplever at prosjektet har en god forankring nå, men at man i Fremtidshuset og i boligene for EMA har kommet lenger i å implementere sluttrapporten i det daglige arbeidet enn hva tilfellet er i Døgnkontakten.

Gode råd til andre som skal i gang med liknende prosjekt?

Det er viktig at prosjektet er godt forankret i ledelsen, og at en eller flere ledere fra bydelen/kommunen/organisasjonen er representert i forskningssirkelen. Men det må være en leder som er en del av den daglige driften, for når man skal lage prosjekt er det nettopp den daglige driften man ønsker å forbedre. Vi ser også i ettertid, basert på den forskningssirkelen vi har vært en del av, at barnevernet burde vært fast representert fra vår bydel fra starten av. Det hadde gitt prosjektet mere kraft inn i Døgnkontakten. Det ville også vært en fin måte for to samarbeidende instanser (barneverntjenesten og NAV-kontoret) å ha et helt konkret produkt å samarbeide om utformingen av. Dette er ikke noen sin skyld, det er bare refleksjoner fra et mye klarere utsiktspunkt enn hva tilfellet var/er når man starter opp i en forskningssirkel.

Vedlegg

Sluttrapport

SKRIVES SAMMEN MED UNGDOMMEN

NAVN OG PERSONNUMMER:
KONTAKTPERSONER (F.EKS. I BARNEVERNET, NAV, INTRODUKSJONSPROGRAMMET, LÆRER, BEHANDLER):
INNFLYTTINGSDATO:
UTFLYTTINGSDATO:
BAKGRUNNEN FOR INNFLYTTINGEN I BOTILTAKET (F. EKS HELSEAVKLARING, BOTRENING, TAK OVER HODET – HER KAN MAN LEGGE INN BESTILLINGEN FRA OPPRINNELIG INNSØKINGSINSTANS):
HVA HAR BLITT GJORT I BOPERIODEN MED TANKE PÅ DELTAKELSE I ARBEIDRETTEDE TILTAK (SKOLE, JOBB, KURS). HVA FUNGERTE OG HVA FUNGERTE IKKE?
HVA HAR FUNGERT OG HVA HAR IKKE FUNGERT INNENFOR OMRÅDENE:
1) BOMESTRING (HYGIENE/RENHOLD, MAT (INNKJØP OG TILBEREDNING), FØLGES HUSORDENSREGLENE, DØGNRYTME)
2) SOSIAL FUNGERING OG NETTVERK (VENNER, FAMILIE OG SKOLE/JOBB/TILTAK). HVORDAN ER DELTAKELSEN PÅ FELLESAKTIVITETER, RELASJONEN TIL MEDBEBOERE, ANSATTE OG SAKSBEHANDLERE?
3) ØKONOMI (DISPONERING AV EGNE PENGER, GJELD, HVA SLAGS ØKONOMISK RÅDGIVNING HAR BLITT GITT).
4) RUS (HVLKE TYPER RUSMIDLER? HAR DET VÆRT PERIODER MED MER ELLER MINDRE RUS?)
5) HELSE - BÅDE FYSISK OG PSYKISK (INNHENTING AV DOKUMENTASJON, F.EKS.: HAR MAN OBSERVERT NOE I BOTILTAKET MAN TENKER BURDE VÆRT UTREDET, OG HAR MAN I SÅ FALL ETTERSURT DET FRA SAKSBEHANDLER I NAV/BARNEVERN)
HVORFOR AVSLUTTES TILTAKET OG HVOR GÅR VEIEN VIDERE? (OVER I ET ANNET BOTILTAK I BYDELEN, OVER I EGEN BOLIG, HVA TRENGER HJELPEAPPARATET EVT Å VÆRE KLAR OVER FOR Å HJELPE TIL BEST MULIG):

4.3 Bydel Bjerke - Samarbeidsprosedyre mellom barneverntjenesten og NAV-kontoret for ungdom i ettervern

Deltakere: Prosjektmedarbeidere i Fra ungdom til voksen Bjørn Arne Winsnes, Lisbeth Senumstad fra 1.12.15 og Siri Rygh til 1.12.15.

Problembeskrivelse

Ungdom med ettervern, som er i overgang til å klare seg selv, eller å få bistand fra NAV-kontoret, er i en sårbar situasjon. Livet endrer seg og fremtiden kan virke fremmed og uforutsigbar. Spørsmål knyttet til bolig og økonomi er grunnleggende for å oppleve en trygg hverdag. I Bjerke barneverntjeneste gjøres det individuelle vurderinger av om det er barneverntjenesten eller NAV-kontoret som skal dekke støtte til livsopphold og husleie for ungdom etter fylte 18 år. Da er god dialog og kjennskap til ansatte og systemet ved NAV-kontoret viktig for å sikre rett beslutning for ungdommen. Bydel Bjerke manglet fastlagte prosedyrer mellom NAV-kontoret og barneverntjenesten for å trygge ungdom i denne fasen. Det eksisterte en samarbeidsavtale som dannet grunnlag for dialog og samarbeid. Likevel var den ukjent for flere ansatte, og samarbeid mellom de to tjenestestedene ble praktisert ulikt avhengig av den enkelte saksbehandler.

Bjerke barneverntjeneste har en generalistmodell. Dermed er oppfølging av ungdom med ettervern fordelt på samtlige saksbehandlere. På NAV- arbeid og sosial er det egne ungdomskonsulenter. I arbeidet med hvordan samarbeidet skal være er det tatt hensyn til denne organisasjonsmodellen.

Mål

Målet med prosjektet var at Bydel Bjerke har en god samarbeidsprosedyre mellom barneverntjenesten og NAV-kontoret. Det skal være en prosedyre som ansatte er godt kjent med og benytter i hverdagen. Prosedyren skal bidra til at ungdom i ettervern opplever trygghet og forutsigbarhet ved samarbeid/overgang mellom tjenestestedene.

Beskrivelse av «produktet»/resultatet

For å gjøre perioden med samarbeid eller full overgang til NAV-kontoret trygg og forutsigbar ble løsningen å lage en samarbeidsprosedyre. Målet er at den skal være kjent hos alle ansatte som jobber med ungdom på NAV-kontoret og i barneverntjenesten. I tillegg skal den være tydelig og brukervennlig. Intensjonen er at ungdommene møter kvalitetssikkert arbeid uavhengig av hvilke saksbehandlere de er i kontakt med.

Prosedyren tar utgangspunkt i erfaringer som er gjort i bydelen gjennom et større prosjektarbeid. Prosjektarbeidet har vært spesielt rettet mot overganger og samarbeid mellom de to tjenestestedene. De to ansatte i prosjektet har vært ansatt på begge tjenestesteder og jobbet på tvers. Gjennom dette arbeidet er det gjort mange erfaringer på ulike løsninger og samarbeidskombinasjoner mellom NAV-kontoret og barneverntjenesten. I tillegg er det innhentet erfaringer fra kolleger knyttet til utfordringer og behov rundt samarbeid.

Det er mange forhold som har betydning for hvordan oppfølging av den enkelte ungdom skal organiseres og hvem som skal være ansvarlig for å dekke boutgifter og livsopphold. NAV-kontoret og barneverntjenesten jobber ut ifra ulike lovverk, faggrunnlag og metoder. Hva som er ungdommens situasjon, forutsetninger og behov skal gi grunnlag for den vurderingen som blir gjort. Enhver

ungdom er unik og vi har erfart at det er vanskelig å lage en generell oppskrift på hvordan et samarbeid skal se ut. Det er viktig å ha en prosedyre som kan kvalitetssikre arbeidet. Av den grunn har vi laget et kartleggingsskjema som vedlegg til prosedyren. Den skal fylles ut av saksbehandler ved barneverntjenesten i samarbeid med ungdom og prosjektmedarbeider når samarbeid/overgang til NAV-kontoret vurderes. Svarene som kommer frem i skjemaet vil gi et helhetlig bilde av hva som er ungdommens situasjon nå og aktuelle planer fremover. Svarene vil peke på hvilken organisering som er gunstig for den enkelte ungdom. I kartleggingsskjemaet er det lagt vekt på å få frem hva som er ungdommens egne ønsker og planer fremover knyttet til både aktivitet, bolig og hvordan de forstår egen livssituasjon.

Forutsetning for at produktet skal fungere?

Det har vært viktig at ansatte som skal bruke prosedyren også har vært med på å utvikle den. I tillegg tar den utgangspunkt i deres erfaringer. At den godkjennes og forankres hos ledelsen er også nødvendig.

Prosesen i arbeidet med å utvikle produktet

Som nevnt tidligere i rapporten har arbeidet vært en del av et større prosjekt i bydelen. Prosjektet heter «Fra ungdom til voksen» og jobber med tett, individuell oppfølging av ungdom i alderen 17-25 år med sak i barneverntjenesten og/eller på NAV-kontoret. Fellesnevner er at de er i en overgang i livet og har utfordring med bolig. Prosedyren er utviklet av ansatte som jobber i prosjektet og som har kontinuerlig, nær dialog med saksbehandlere på begge tjenestestedene. Det er også arrangert to erfarings-workshop med aktuelle kollegaer fra barneverntjenesten, NAV-kontoret (Stat og kommune) og andre samarbeidspartnere.

På workshopene ble det gitt oppgaver knyttet til organiseringen av arbeidet og hvordan dette utføres. Det ble spurt etter suksessfaktorer og forbedringspotensialet. I tillegg snakket vi om hvordan bydelen kan tilby tett, individuell oppfølging til ungdom som et fast, implementert tilbud og hvordan det skal se ut. Tilbakemeldingene fra deltakerne har ligget til grunn for innholdet i prosedyren.

Gode råd til andre som skal i gang med liknende prosjekt?

- Inkludere og snakke med kolleger om arbeidet underveis.
- God forankring hos ledelsen
- Lik forankring på begge tjenestesteder

Prosedyre samarbeid mellom Barnevernstjenesten og NAV-kontoret, bydel Bjerke

Mål: Ungdom i ettervern opplever trygghet og forutsigbarhet ved samarbeid/overgang mellom tjenestestedene NAV-kontoret og Barnevernstjenesten.

Introduksjon/bakgrunn for prosedyren:

Gjennom prosjektet «Fra ungdom til voksen» har bydel Bjerke opparbeidet mange erfaringer for samarbeid mellom NAV-kontoret og barneverntjenesten. For å ivareta ungdommens beste i en overgangsfase har bydel Bjerke retningslinjer om at det skal foretas en individuell vurdering for hvilken instans som tjener best til dette formålet.

NAV-kontoret og barneverntjenesten jobber ut ifra ulikt lovverk, faggrunnlag og metoder. Hva som er ungdommens situasjon, forutsetninger og behov skal gi grunnlag for den vurderingen som blir gjort. Enhver ungdom er unik og vi har erfart at det er vanskelig å lage en generell oppskrift på hvordan et samarbeid skal se ut.

For noen ungdom er det behov for arbeidsrettede tiltak hvor NAV-kontoret har flere muligheter, noen har krav på trygdeytelser, mens for andre er det behov for tett oppfølging fra miljøtiltak gjennom barnevernstjenesten. Av den grunn har vi laget et kartleggingsskjema som vedlegg til prosedyren. Svarene fra kartleggingsskjema vil gi et helhetlig bilde av hva som er ungdommens nåværende situasjon og planer fremover. Svarene vil peke på hvilken organisering som er gunstig for den enkelte ungdom. I kartleggingsskjema er det lagt vekt på å få frem hva som er ungdommens egne ønsker og planer fremover knyttet til både aktivitet, bolig og forståelse av egen livssituasjon.

Prosjektmedarbeidere som jobber på tvers av tjenestestedene er naturlig bindeledd.

I henhold til samarbeidsavtale mellom NAV-kontoret og barneverntjenesten skal kartleggingsarbeidet være gjennomført minimum 6 måneder før overføring.

Aktivitet/beskrivelse

Ved overføring til NAV-kontoret:

1. Saksbehandler i barnevernstjenesten fyller ut *Kartleggingsskjema- overføring fra barnevernet til NAV*. Hvis det vurderes som hensiktsmessig kan prosjektmedarbeidere involveres i drøftingen. Kartleggingsskjema skal ligge til grunn for vurderingen av hvordan overføringen skal organiseres og ansvarsfordeling i prosessen. Saksbehandler er ansvarlig for å fylle ut skjema. Skjema fylles ut i samarbeid med saksbehandler i barneverntjenesten, ungdommen og eventuelt prosjektmedarbeider.
2. Etter at skjema er utfylt settes det opp plan for videre arbeid rundt ungdommen og hva som er riktig måte å organisere samarbeidet på. Det som skal ligge til grunn for vurderingen er hva som er mest hensiktsmessig for den enkelte ungdommen. Ved behov kontakter prosjektmedarbeider aktuell saksbehandler i NAV og setter opp møtet.
3. I tilfeller der resultatet fra kartleggingsskjema viser behov for oppfølging knyttet til bolig og større overganger, kan det sendes henvisning for oppfølging av prosjektmedarbeidere.

Ved enkeltspørsmål eller behov for informasjon

Ved enkeltspørsmål eller behov for rådgøring mellom tjenestestedene er det vedlagt kontaktliste til prosedyren. På listen står kontaktinformasjon og stillingsinformasjon på sentrale stillinger i NAV-kontoret og barneverntjenesten.

Kartleggings skjema - Overføring fra Barneverntjenesten til NAV.

ID nr (BVT):

Dato:

Fødselsnr:

**Bydel
Bjerke****Status ungdom:****Aktivitet**

Nåværende aktivitet (jobb, skole, praksis)

Ungdommens langsiktige plan/ønsket aktivitet

Bolig

Nåværende bosituasjon

Ungdommens planlagt bosituasjon nærmeste fremtid

Boevne

Økonomi

Inntekt

Faste utgifter

Særlige hensyn, utgifter/gjeld

Anslått tid før økonomisk selvhjulpen

Helse/rus

Somatisk helse

Psykisk helse

Rus

Oppfølging

Oppfølging i dag

Behov oppfølging fremover

Nettverk

Familie

Venner/ressurspersoner

Samarbeidsplan og ansvarstildeling:

Område	Ansvarlig 1	Ansvarlig 2
Aktivitet		
Bolig		
Økonomi		
Helse/rus		
Oppfølging		

DATO for overføring:

Sign Barneverntjenesten

Sign Nav

Koordinator for oppfølgingen:

4.4 Asker kommune – enslige mindreårige flyktninger

Deltakere: To rådgivere med ansvar for bolig og oppfølging av enslige mindreårige i barneverntjenesten; Linn Iversen og Bente Breivik, avdelingsleder ved Brusetkollen; Tine E. Sveen, fra NAV-kontoret koordinator ungdomsteam; Karina Bjørnbakk og prosjektleder Marius Brustad.

Samarbeidet mellom barneverntjenesten og NAV-kontoret

Forut for deltakelse i forskningssirkelen eksisterte det en fersk samarbeidsavtale mellom barneverntjenesten og NAV-kontoret. Avtalen ble utarbeidet av begge tjenestestedene og beskrev hvordan overgangen mellom de to tjenestene skulle foregå i situasjoner der ungdom fylte 18 år og skulle motta økonomiske ytelser fra NAV-kontoret. Enslige mindreårige flyktninger som fylte 18 år skulle motta økonomisk hjelp fra NAV-kontoret, men beholde vedtak om ettervern og oppfølging fra Tiltak for enslige mindreårige flyktninger (TEM). På NAV-kontoret fikk alle ungdommene en fast kontaktperson. Koordinator for ungdomsavdelingen ved NAV-kontoret samarbeidet jevnlig med teamleder for oppfølgingstjenesten rundt den enkelte ungdom.

Prosjekt med fokus på enslige mindreårige flyktninger

Prosjektgruppen ble enig om at målgruppen for prosjektet skulle være enslige, mindreårige flyktninger som allerede var bosatt i Asker eller skulle bosettes i løpet av prosjektperioden. Asker kommune opplevde i samme tidsperiode en formidabel økning i antall enslige, mindreårige flyktninger. En stor andel av disse var ungdom mellom 16-18 år som skulle flytte på hybel med oppfølging fra Tiltak for enslige mindreårige flyktninger (TEM) som er en del av barneverntjenesten.

Prosjektbeskrivelsen som ble laget hadde følgende målsetting: *Enslige, mindreårige flyktninger i alderen 16-18 år som står i fare for å falle utenfor samfunnet får et helhetlig oppfølgingstilbud til rett tid. Prosjektet skal ha overføringsverdi til andre grupper av utsatte ungdom.*

Prosjektet skulle kartlegge tilgjengelige tjenester og aktiviteter i kommunen som kunne være aktuelle for å hjelpe ungdom som står i fare for å falle utenfor samfunnet. Hensikt: gjør det enklere å finne de rette samarbeidspartnerne og få oversikt over hvilke tiltak kommunen mangler.

Sommeren og høsten 2016 skulle prosjektet gjennomføres i kommunen, men på grunn av en rekke utfordringer ble ikke prosjektet gjennomført som planlagt. Det handlet særlig om stor arbeidsbelastning relatert til en dramatisk økning i antall enslige mindreårige flyktninger som hadde betydning både for prosjektdeltakerne og andre ansatte i tjenestene, andre prosjekter som løp samtidig, prosjektdeltakerne hadde ansvar for ulike ungdomsgrupper og derfor få fellesnevner. Deler av prosjektaktivitetene som etter planen skulle gjennomføres høsten 2016, ble ivaretatt gjennom andre prosjekter i kommunen hvor barneverntjenesten har deltatt.

Prosesen i arbeidet

Det har vært spennende og utfordrende å delta i forskningssirkelen. Først og fremst vil vi trekke fram det enorme positive engasjementet deltakeren i forskningssirkelen har vist. Det har vært inspirerende å møte så mange dedikerte voksne som vil bidra til at utsatt ungdom opplever et bedre møte med det offentlige.

Lokalt har de ulike representantene fra Asker fått mulighet til å diskutere faglige utfordringer på tvers av hvor man jobber. Det har ført til mange gode diskusjoner og mer kjennskap og kontakt til de andre virksomhetene i kommunen. Samtidig har det vært nyttig å bli oppdatert på hva forskningen mener om ettervern og samarbeidet mellom NAV-kontoret og barneverntjenesten på samlingene ved Høyskolen.

Å få lov til å komme rundt i de ulike bydelene og få innblikk i hvordan de øvrige forskningsdeltakerne har det i sin arbeidshverdag har vært lærerikt. Et krevende og arbeidsintensivt år bidro til at det også var utfordrende å delta i forskningssirkelen. Utfordringene vi møtte underveis i prosjektperioden førte til at resultatet ikke ble som planlagt, men alt i ett har deltakelsen i forskningssirkelen både vært lærerik og interessant.

5. Forsknings sirkel som fagutvikling

Arbeidet i forsknings sirkelen har fungert som fagutvikling på flere måter. Det handler om fagutvikling i de kommunale tjenestene, på høgskolen, i samarbeidet praksisfelt og høgskole og som bidrag til tjenesteutvikling på nasjonalt nivå.

Fagutvikling i de kommunale tjenestene

Økt kunnskap

Arbeidet i forsknings sirkelen har bidratt til økt kunnskap i de kommunale tjenestene. Ved å møtes på tvers av tjenestesteder og bydeler/kommuner har det gitt innsikt i andre kommunale tjenesters tilbud, muligheter og begrensninger i arbeidet med ungdom i overgangen til voksentilværelsen. Gjennom erfaringsdeling har deltakerne fått innblikk i ulike praksiser og et utenfraperspektiv på egen praksis. I møtene i forsknings sirkelen har det vært drøftet utfordringer, men også eksempler på vellykket oppfølging og en god overgang mellom tjenester, og en god overgang til voksenlivet for ungdommene.

Noen av bydelene/kommunen deltakerne arbeidet i hadde i utgangspunktet en organisering der ansatte ved barneverntjenesten og NAV-kontoret samarbeidet i det daglige, mens for andre har forsknings sirkelen skapt en møteplass for ansatte i de to tjenestene innad i egen bydel/kommune.

Presentasjon av aktuell og relevant forskning blir også understreket som viktig for økt kompetanse, og at det har bidratt til fagutvikling i arbeidet.

Praksisutvikling

Både den første fasen i forsknings sirkelen med erfaringsdeling, men ikke minst arbeidet med prosjektene har bidratt til utvikling av konkrete verktøy som vurderes å gi bedre tjenester til brukerne. Flere av tjenestene hadde allerede rutiner for arbeidet med overføring mellom barneverntjenesten og NAV-kontoret. Likevel fungerte ikke disse alltid i praksis. Gjennom prosjektene er samarbeidet utviklet i retning av samarbeidsmodeller/prosedyrer/rapportmal som innebærer flere faste møtepunkter, og et aktivt samarbeid. Det kan beskrives som en endring fra rutiner som i varierende grad var kjent og ble brukt aktivt til involverte aktive samarbeidsmodeller. Det har gitt økt muligheter for smidige løsninger og fortsatt tjenesteutvikling.

Tjenesteutviklingskompetanse

Gjennom prosjektene har deltakerne utviklet praksisnære prosjekter som har ført til en konkret forbedring av egen praksis. Deltakerne har i prosjektene tatt utgangspunkt i utfordringer de har opplevd i arbeidet. Samtidig som de har hatt fokus på hvordan dette kan forbedres. Det har gitt øvelse i å identifisere problemstillinger på et overordnet nivå og utvikle løsninger på konkrete utfordringer. Det har gitt erfaring med prosjektarbeid som kan overføres til andre sammenhenger.

Fagutvikling på utdanningsinstitusjonen

For utdanningsinstitusjonen har deltakelse i forsknings sirkelen gitt økt kunnskap om problemstillinger og arbeidsformer i praksisfeltet. Arbeidet med forsknings sirkelen har bidratt til at undervisere og forskere har fått en større forståelse for hvordan arbeidet i overganger mellom barneverntjenesten og NAV-kontoret foregår. Det er sentralt at undervisningsinstitusjonene har

opdatert systemkunnskap, og forskningssirkelen har gitt tilgang til dette. Å arbeide tett på praksisfeltet har gitt mulighet til å utvikle andre prosjekter innenfor samme felt, og det har hatt stor betydning for andre prosjekters relevans og kvalitet.

Bidrag til tjenesteutvikling på nasjonalt nivå

I tiden forskningssirkelen pågikk arbeidet Arbeids- og velferdsdirektoratet og Barne-, ungdoms og familiedirektoratet med utforming av nasjonale retningslinjer for samarbeid mellom NAV-kontoret og barneverntjenesten. Begge direktorater var representert i forskningssirkelens referansegruppe og benyttet anledningen til å be deltakerne i forskningssirkelen fått gi innspill til arbeidet med de nye retningslinjene. Forskningssirkelmedlemmene gav innspill til retningslinjene.

6. Avslutning

Arbeidet i forskningssirkelen kan beskrives som en gjensidig kunnskapsutvikling. Deltakerne fra ulike tjenestesteder og forskerne har gjennom å beskrive erfaringer, presentere forskning, stille hverandre spørsmål og utfordre hverandres forståelser, utviklet nye forståelser for hva som er god praksis og gode samarbeidsmodeller. Gjennom å få spørsmål om forhold som en selv tar for gitt, utvides egen forståelse. Det er en arbeidsform som utnytter styrker i samarbeid mellom tjenester og mellom praksisfelt og utdanningsfelt. Det bidrar til forskningsinformert praksis og praksisnær forskning.

Vi ser samtidig muligheter for forbedringer i en eventuell ny forskningssirkel. Informasjon om arbeidsmåten og forventninger til prosjekter kan gjøres mer eksplisitt tidligere i prosessen. Hvilke arbeidssteder som er representert kan drøftes mer med ledere og deltakere før oppstart for å sikre at alle opplever deltakelsen som relevant og at det gir grunnlag for å utvikle prosjekter sammen i fase to.

I utvikling av tjenester er også brukerne av tjenestene sentrale. I denne forskningssirkelen har de ikke vært til stede. I en videreutvikling av arbeidet med forskningssirkler kan brukermedvirkning gjennom f.eks. deltakelse av ungdommer eller representanter fra brukerorganisasjonene vurderes.

Referanser

- Backe-Hansen, E., Madsen, C., Kristofersen, L. B. & Hvinden, B. (2014c). *Barnevern i Norge 1990-2010: en longitudinell studie*. Oslo: NOVA, Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- Bakketeig, E. & Backe-Hansen, E. (2008). *Forskningkunnskap om ettervern*. Oslo: NOVA, Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- Brodtkorb, E. & Rugkåsa, M. (2007). *Under tak - mellom vegger : perspektiver på boligens betydning i velferdsstaten*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Brodtkorb, E. & Wahlstrøm, M. (1999). "Du har fått en bolig - men omsorgen må du ha med deg sjøl" : eldres forventninger til og erfaringer med å bo i omsorgsbolig : en intervjuundersøkelse. I. Clausen, S.-E. & Kristofersen, L. B. (2008). *Barneverns klienter i Norge 1990-2005: en longitudinell studie*. Oslo: NOVA, Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- Dyb, E. & Johannessen, K. (2013). *Bostedsløse i Norge 2012 - en kartlegging*. Oslo: NIBR, Norsk institutt for by- og regionforskning.
- Fylkesmannen i Oslo og Akershus. (2009). *Tilsyn vedrørende barneverntjenestene i Oslo og Akershus sitt arbeid med ettervern 2008-2009*. Oslo.
- Hellevik, T. (2005). *På egne ben: unges etableringsfase i Norge*. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- Meld. St. 13 (2011-2012). (2012). *Utdanning for velferd: samspill i praksis*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Oterholm, I. (2015). *Organisasjonens betydning for sosialarbeiders vurderinger*, Senter for profesjonsstudier, Høgskolen i Oslo og Akershus). Oslo.
- Rasmussen, I., Dyb, V. A., Heldal, N. & Strøm, S. (2010). Samfunnsøkonomiske konsekvenser av marginalisering blant ungdom. Oslo: Vista Analyse.
- Slettebø, T. (2013). *Forskningssirkler som fagutvikling*. I. Oslo: Universitetsforl., cop. 2013.
- Statens Helsetilsyn. (2009). *Utsatte barn og unge - behov for bedre samarbeid: oppsummering av landsomfattende tilsyn i 2008 med kommunale helse-, sosial- og barneverntjenester til utsatte barn*. Oslo: Statens Helsetilsyn.

